

Cirkulärnr: 1994:176
Diariernr: 1994:1891
Handläggare: Louise Fernstedt
Avdsek: SkoBa
Datum: 1994-10-07
Mottagare: Kommunstyrelsen
Gymnasieskolan
Rubrik: Arbetsplatsförlagd utbildning i den nya gymnasieskolan
Bilagor: Skrivelse till Vaggaskolan

Handläggare
Louise Fernstedt/BS

1994-10-07

Kommunstyrelsen
Gymnasieskolan

Arbetsplatsförlagd utbildning i den nya gymnasieskolan

Med anledning av att vårt gemensamma uttalande med SAF i rubricerade fråga givit upphov till vissa frågeställningar översänder vi för kännedom bifogat brevsvaret till Vaggaskolan i vilket vi dels kommenterar syftet med vårt gemensamma uttalande, dels förtydligar utgångspunkterna kring finansieringen och den därmed sammanhängande ersättningsfrågan.

Upplysningar med anledning av detta cirkulär kan ställas till Peter Holmberg eller Mats Söderberg, tfn 08-772 41 00.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Sektionen för skola och barnomsorg

Louise Fernstedt

Peter Holmberg

Bilaga
Skrivelse till Vaggaskolan i Karlshamn

Skola och barnomsorg
Peter Holmberg/BS

2018-03-15

Rektor Kerstin Gamelius
Väggaskolan
Box 71
374 22 KARLSHAMN

Kostnader och finansiering av arbetsplatsförlagd utbildning i den nya gymnasieskolan

Tack för ditt brev och Din fråga om utgångspunkterna för finansieringen av den arbetsplatsförlagda utbildningen. Vi har fått flera samtal om detta med anledning av vårt gemensamma uttalande med Svenska Arbetsgivarförbundet (SAF) under rubriken "Ge den arbetsplatsförlagda utbildningen en chans", cirkulär 1994:143. Vi vill gärna kommentera syftet med uttalandet och klara ut utgångspunkterna kring finansieringen och den därmed sammanhängande ersättningsfrågan.

Syftet med vårt gemensamma uttalande var främst att utifrån ett mycket bekymmersamt läge slå fast behovet av att alla goda krafter samverkar för att skapa goda förutsättningar för arbetsplatsförlagd utbildning (APU). Detta är en gemensam angelägenhet för skolan och arbetslivet. Med vårt gemensamma uttalande har vi också velat understryka att samtliga åtaganden och överenskommelser kring APU måste fastställas lokalt, utifrån de specifika omständigheter som råder på respektive ort. Förbundet har tidigare i cirkulär 1993:99 konstaterat att många branscher och företag medverkar i APU utan krav på särskild ersättning. Vi har menat att detta från kommunal synpunkt kan vara en rimlig utgångspunkt vid de lokala överläggningarna. I flera kommuner har överenskommelser träffats utan anspråk på ersättning från företagen. I andra har man, beroende på omständigheter som rått där, bedömt det nödvändigt att ersätta företagen. Ersättningsbeloppen varierar med hänsyn till varierande förutsättningar. Vi har med vårt gemensamma uttalande velat ge uttryck för att ingen av dessa ersättningsnivåer är rätt eller fel. Det är de specifika förhållandena på orten, både hos kommuner och företag, som måste avgöra hur överenskommelserna ska se ut.

De tillkommande kostnaderna för *hela* gymnasiereformen uppskattades i gymnasiepropositionen 1991/92: 85 "Växa med kunskaper" till 1 800 miljoner kronor. Dessa skulle enligt riksdagens beslut (1990/91 UbU 16) finansieras av

kommunerna, arbetslivet, och staten med vardera 617, 753 respektive 430 miljoner kronor.

Den *kommunala* andelen av finansieringen förutsattes kunna "egenfinansieras" till följd av potentiella rationaliseringsmöjligheter under fyra år från 1992/93. Denna del av finansieringen var således i praktiken ofinansierad och förutsattes kunna tillskapas genom effektiviseringar inom annan kommunal verksamhet.

När det gällde *arbetslivets* andel av finansieringen hänvisades i nämnda gymnasieproposition till det ursprungliga förslaget om APU (SOU 1986:2) som innebar att man via arbetsgivaravgiften skulle ta ut en utjämningsavgift i syfte att utjämna kostnader mellan företag som deltog i APU och dem som stod utanför. I detta ursprungliga förslag skulle utjämningsavgiftens storlek beslutas av arbetslivet självt och staten skulle administrera avgiften.

Riksdagens beslut rymde dock ingen sådan ny utjämningsavgift. Istället gjordes en omdisponering inom ramen för befintliga arbetsgivaravgifter på så sätt att 0,12 % av den redan utdebiterade arbetsmarknadsavgiften omdöptes till utbildningsavgift och föreslogs användas till APU-ändamål. Samtidigt sänktes den del av arbetsgivaravgiften som avsåg vuxenutbildning med motsvarande belopp, dock utan att detta på något sätt påverkade kommunernas ansvar för vuxenutbildningen. För arbetslivets del blev resultatet därmed ett slags "nollsummespel". Några nya medel från arbetslivet utdebiterades aldrig.

Statens andel av finansieringen kom på detta sätt att omfatta både 430 "nya" miljoner jämte de 753 miljoner som via omläggningen av arbetsgivaravgiften skulle motsvara arbetslivets del av finansieringen. Den statliga finansieringen skulle ha genomförts från 1992/93 men senarelades på grund av det statsfinansiella läget. Vid halvårsskiftet 1994 hade 483 miljoner kronor tillförts kommunerna. Återstoden avses att i portioner tillföras kommunernas utjämningsbidrag under tiden fram till 1995/96.

Sammanfattningsvis innebär detta följande.

1. Finansieringen av gymnasiereformen, inklusive de delar som avser APU, har till alla delar delats mellan stat och kommun; för statens del via bidrag som ytterst ska omfatta sammanlagt 1 083 miljoner kronor till kommunerna och 100 miljoner kronor till Skolverkets disposition; för kommunernas del genom rationaliseringar i den egna verksamheten.
2. Arbetslivets andel av finansieringen har bestått av en "fiktiv" omläggning av arbetsgivaravgiften som varken medfört merkostnader för arbetslivet eller sämre utbud av vuxenutbildning från kommunerna. Arbetslivet har alltså inte tillskjutit några nya medel för gymnasieskolans reformering och därmed inte heller för APU. Någon ovillkorlig rätt till ersättning för att ta emot elever i APU som grundas på uppfattningen att arbetslivet investerat pengar för detta ändamål har därför inget stöd i fakta. Sådana synsätt på arbetsgivaravgiften och dess användning är för övrigt mycket tvivelaktiga och förekommer såvitt vi vet inte i några andra sammanhang.

3. Det statsfinansiella läget har medfört att staten vid skilda tillfällen under senare år dragit in bidrag från kommunerna. Samtidigt har flera ofinansierade reformer införts på såväl skolområdet som inom andra kommunala områden. Också dessa återkommande "avlyft" av pengar och nya reformer har fått finansieras av kommunerna genom den gång efter annan intecknade rationaliseringspotentialen. Det är mot den bakgrunden tveksamt hur stor del av de 1 083 miljonerna som i slutänden kommer att "finnas kvar" i kommunvärlden. Med den omläggning av statsbidragen som skett ingår medlen för gymnasiereformen idag i det generella utjämningsbidrag som utgör ett finansiellt stöd till kommunens verksamhet. De här redovisade omständigheterna gör det sammantaget omöjligt att längre "se" eller ens kunna försöka definiera några särskilda medel som härrör från gymnasiereformen 1991, än mindre de delar av denna som avser APU. Diskussionen om hur mycket pengar som avsatts för olika ändamål och varifrån de kommer är därmed knappast meningsfull. Genomförandet av gymnasieskolan är idag en alltigenom kommunal fråga som måste rymmas inom de ekonomiska ramar som står till buds i respektive kommun. Det är mot denna bakgrund fördelningen av ansvaret för såväl kostnader som genomförandet i övrigt av den arbetsplatsförlagda utbildningen också måste ses.

Till sist. Det har kommit till vår kännedom att SAF inte delgivit sina medlemmar vårt gemensamma uttalande i sin helhet. Enligt uppgift har man endast saxat ut vissa, för SAF strategiska, delar medan resterande delar av uttalandet fått rekvireras av den som begärt. Detta är mycket beklagligt.

Trots detta hoppas vi emellertid att ett positivt samarbete mellan skolan och företagen skall kunna utvecklas. Allt fler företag och organisationer framhåller idag skolans grundläggande betydelse för den fortsatta näringslivsutvecklingen.

Med vänlig hälsning

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Skola och barnomsorg

Louise Fernstedt

Peter Holmberg